

Пріоритетним видом роботи в контексті інтегрованого курсу російської мови та літератури є комплексний філологічний аналіз текстів, який передбачає, як аналіз ідейно-образного, морального змісту, композиції, характеристики персонажів, осмислення образу автора, так і його художньої форми, індивідуального стилю письменника, мовних засобів його вираження.

Такий підхід принципово важливий з боку повноцінного сприйняття художнього твору і водночас більш глибокого розуміння ролі мовних засобів у художньому творі.

Аналіз літературних текстів, систематичний розгляд їх зображально-виражальних засобів, поєднується з роботою зі збагачення, вдосконалення мовлення учнів і передбачає обговорення прослуханого / прочитаного під час діалогів і складання монологічних висловлювань учнів, підготовки розгорнутих відповідей, есе. У програмі виділяються й окремі години для читання й обговорення літературних творів, які представлені в матеріалах підручника.

Матеріали нового мовно-літературного курсу потребують подальшого експериментального дослідження з метою їх удосконалення.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ МОВИ ІВРИТ У ЛІЦЕЇ

Бакуліна Н. В., канд. пед. наук

Обізнаність і здатність до самовираження в сфері культури нині є однією з ключових компетентностей в освіті, зокрема в навчанні мови іврит у ліцеї.

І це не випадково, адже саме *культура є змістом освіти* та має бути спрямована на учня, слугувати його становленню та розвитку як індивідуальності. Більше того, *цінності та культура* є першорядними поняттями з десяти основних понять тезаріусу філософських засад освіти поряд із духовністю та моральністю, творчістю та розвитком, свободою та відповідальністю, спілкуванням і самовизначенням. Їх реалізація відбувається лише в тісному неперервному взаємозв'язку з *мовою*: присвоєння фактів культури — у процесі використання мови (всіх видів мовленнєвої діяльності як засобів спілкування) й оволодіння мовою — на основі присвоєння фактів культури.

Тому *одним із провідних завдань навчання мови іврит у ліцеї* є формування в учнів уявлень про існування різних картин світу, їх взаємодію та співіснування через причетність до достовірних і достатніх знань про єврейську культуру, традицію, історію, літературу, мистецтво, релігію, пізнання яких через оволодіння мовою іврит сприятиме як глибшому культурному усвідомленню власної національної ідентичності, так і розумінню інших мов і культур, людей з іншими поглядами.

Оволодіння єврейською культурою через мову іврит та іврити через єврейську культуру можливе за умови **осягнення** системи цінностей єврейського народу, **присвоєння** знань і **набуття** власного емоційно-ціннісного досвіду на таких рівнях як: а) сприйняття фактів культури, б) усвідомлення їх місця та ролі у світовій і національній культурах, в) зіставлення з фактами власної й інших культур, г) аналізу їх цінностей, д) включення їх у систему своїх знань, е) дієвості відповідно до нових знань, тобто включення в процес оволодіння мовою іврит як засобом спілкування та формування особистісного ставлення до єврейської культури у співвіднесенні до власних цінностей.

Ці положення стали вагомим підґрунтям для **визначення базових компонентів змісту культурологічної компетентності** ліцеїстів у процесі навчання мови іврит. Насамперед, це знання базових елементів єврейської культури (національних звичаїв, традицій, реалій, історичних подій, відомих постатей тощо); здатність виявляти в мові культурологічну, лінгвокультурну, країнознавчу, соціокультурну інформацію та користуватися нею з метою досягнення комунікативної мети; аналіз і зіставлення цінностей, культурних понять і явищ власної й інших культур; виявлення умінь здійснювати міжкультурну комунікацію, яка передбачає знання лексичних одиниць з національно-культурним (етнокультурним) компонентом семантики та навичок адекватного їх уживання в ситуаціях міжкультурного спілкування; розуміння та використання фонових знань, ціннісних установок під час спілкування; врахування психологічної та соціальної ідентичності, притаманної певній культурі, виявлення толерантної поведінки для досягнення взаєморозуміння в ситуаціях опосередкованого та безпосереднього міжкультурного спілкування; подолання труднощів і перешкод під час спілкування у формі діалогу культур.

Результати здійсненого констатувального етапу педагогічного експерименту під час пошуково-моделювального етапу наукового дослідження виявили, що 68% вчителів не володіють понятійним апаратом з проблеми, не мають достатнього навчального матеріалу та відповідно не здійснюють роботу для формування культурологічної компетентності ліцеїстів. У свою чергу, 84% опитаних учнів зазначали свою зацікавленість і водночас вкрай низький рівень знань і сформованих умінь. Це підтвердило **актуальність** проблеми дослідження та **необхідність визначення** принципів і критеріїв добору змісту навчального матеріалу та різних типів культурологічних текстів, а також методики роботи з ними на уроках мови іврит у ліцεί.